SVOBODA / СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY / УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. C. No. 118. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JUNE 23, 1993. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 23-го ЧЕРВНЯ 1993. Ч. 118. РІК С.

ТА СЛОВО НЕ ВМИРАЄ, ЙОГО ТЕ СЛОВО ВСЕ ЖИВЕ...

ВІДІЙШОВ ВЕЛИКИЙ ПАСТИР

У п'ятницю, 11-го червня 1993 року, Господь і Спаситель наш Ісус Христос покликав до Себе Свого вірного слугу Патріярха Київського і Всієї України Мстислава I, на 96 році його життя, 52 році єпископства і на третьому році патріяршого служіння, одного з найдостойніших будівничих Української Автокефальної Православної Церкви в XX столітті.

Його Святість Патріярх Мстислав I (світське ім'я Степан Скрипник), син Івана Скрипника і Маріямни Петлюри народився 10-го квітня 1898 року в Полтаві. Закінчивши народну та середню школу в рідній Полтаві, у 1916—1917 рр. служив у царській армії, однак в час визвольних змагань України С. Скрипник включився у боротьбу за незалежність українського народу, служачи в армії Української Народної Республіки від 1917 до 1922 року. 8-го січня 1921 року одружився з Іванною Вітковицькою, яка подарувала йому троє дітей — Ярослава, Тамару Яровенко і Маріямну Суховерську. У 1926 році вступив на студії до Варшавського університету який закінчив 1930 року зі ступенем магістра політичних наук.

Скрізь і завжди, куди б не кидала його доля, він боровся за правду свого народу, за його національні права, за свою віру в Бога і за Його Церкву. Його можна було зустріти серед народних мас, організованого кооперативного життя Західньої України, на становищі заступника посадника міста Рівного, голови Спілки Українських Шкіл Волині та в залях засідань польського Сейму, куди був післаний виборцями Волині, як член парляменту Польщі від 1931 до 1939 року та серед членів Волинської Дієцезіяльної Православної Ради.

У 1941 році переніс трагічну втрату вірної дружини Іванни, яка загинула від рук большевиків.

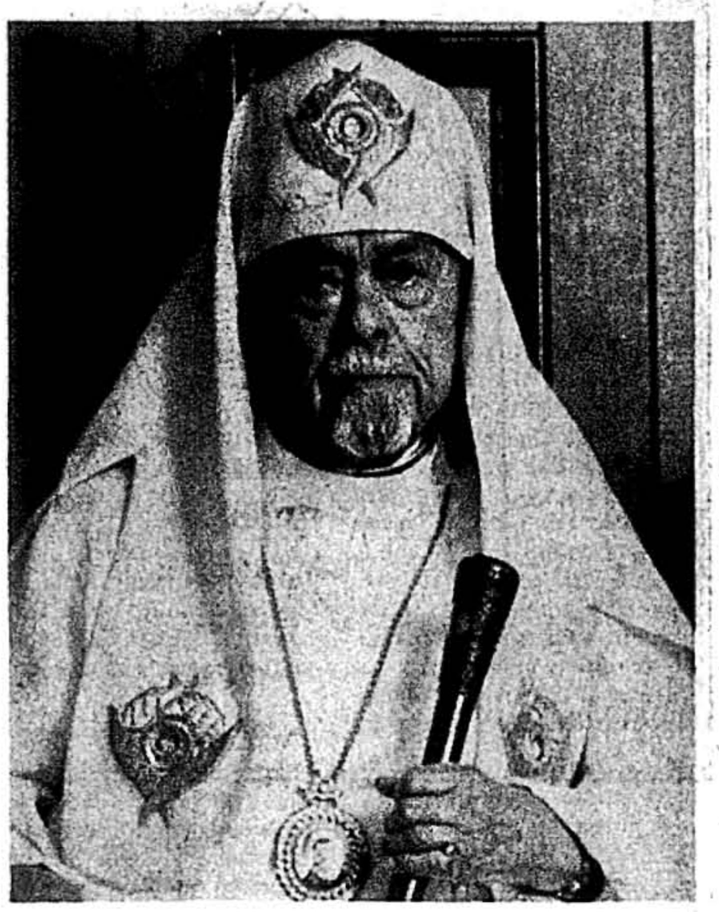
Важко й боляче сприйняв він відомості про знищення московсько-комуністичним режимом Автокефальної Православної Церкви України, очоленої Митрополитом Василем Липківським. Будучи свідком у 1942 році відродження Української Автокефальної Церкви й під духовним керівництвом таких церковних мужів як варшавський Митрополит Діонізій та Архиепископ-Митрополит Полікарп, постригається в ченці, приймаючи ім'я Мстислава. Після священичих свячень та за благословенням Архиепископа Полікарпа, 14-го травня 1942 року архиепископ Ніканор й Ігор у православному соборі св. Андрія в Києві висвячують його на Єпископа Переяславського. На цьому становищі він служить від 1942 до 1944 року.

По закінченні Другої світової війни Єпископ Мстислав, як і багато інших, опиняється в окупованій Німеччині, де старається полегшити духовне і матеріяльне життя своїх вірних. У 1945—1946 рр. займає становище секретаря Ради Єпископів, а в 1946—1947 — виконує обов'язки Єпископа для православних українців у Західній Европі. У 1947 році Владика Мстислав виїздить до Канади, де до 1950 року сповняє обов'язки Архиепископа Української Греко-Православної Церкви в Канаді. Того ж року на заклик Архиепископа-Митрополита Івана Теодоровича еміґрує до ЗСА, де його обирають головою Консисторії Української Православної Церкви Америки, становище, яке займає до 1971 року. Зі смертю Митрополита І. Теодоровича 3-го травня 1971 року, Владика Мстислав став його наслідником і в тому самому часі після смерти Архиепископа Полікарпа в 1969 році Українська Автокефальна Православна Церква в діяспорі обрала його своїм головою.

Завдяки наполегливості та вмінні Владики Мстислава росте і розвивається Українська Православна Церква в ЗСА. Під його рукою збудовано церкву-пам'ятник св. Андрія у Бавнд Бруку, Н.Дж., Український Православний Центр, православний цвинтар св. Андрія, Музей українських релігійних і культурних пам'яток, Видавництво св. Софії, Українську Православну Семінарію, Бібліотеку та Консисторію. Завдяки йому поставлено пам'ятник Митрополитові Василеві Липківському та княгині Ользі. Під керівництвом Архиепископа-Митрополита Мстислава Церковний Центр у Бавнд Бруку став духовним, культурним і адміністративним центром українського православ'я в ЗСА та інших країн української православної діяспори.

То ж і не дивно, що коли на руїнах СССР почали відроджуватися незалежні держави, 5—6 червня 1991 року Собор відродженої Української Автокефальної Церкви проголосив Патріярхат, а першим Патріярхом Київським і всієї України обрав Митрополита Мстислава. Інтронізація відбулася 18-го листопада 1991 року в храмі Мудрости Божої — Святій Софії в Києві.

ОСТАННІЙ ДЕНЬ ПРОЩАННЯ

НА ГОЛГОФТІ
(Уривок)

Лишив сей світ, людей покинув
Своїх убогих та малих —
Святі уста не заговорять:
Їх голос вже замер, затих...
Замер — Та слово не вмирає,
Його те слово все живе,
І до святого діла правди
Людей воно щочасно зве.
Й година прийде — теє слово
Знов запанує — і любов
Знов світ споганений обновить
Й безсилим сили дасть Ізнов!

Василь Мова (Ливанський)

Американська преса повідомляє про смерть Патріярха Мстислава I

Джерзі Сіті, Н. Дж. — Популярний американський щоденник стейту Ню Джерзі „Стар Леджер" подав у числі з датою 17-го червня довгу посмертну згадку про Патріярха Мстислава I. Кореспондентка щоденника Моніка Маске інформує, що похорони Патріярха Мстислава I будуть проходити продовж трьох днів та що відбуватимуться в Соборі св. Андрія і УАПЦ Центрі в Савт Бавнд Бруку. Участь, як інформує американська журналістка, візьмуть єпископи УАПЦ та вірні не лише зі ЗСА і Канади але також Південної Америки, Европи та Австралії як і з України. Подаючи точні години похоронів в понеділок, вівторок та середу 21, 22 і 23 червня американська преса інформує, що похоронні відправи вестиме архиепископ УАПЦ Константин з Чікаго, який залишається духовним керівником УАПЦ в ЗСА аж до вибору наступного архиепископа, що матиме місце в С. Бавнд Бруку при кінці 1993 року.

Далі „Стар Леджер" подає короткий життєпис померлого Патріярха від його народження в 1898 році в Полтаві, про його подругу життя Іванну Вітковицьку, з якою Покійний одружився в 1921 році та мав троє дітей та про її загибіль в 1941 році. В рік пізніше Покійний Патріярх вступив у сан духовний та прибрав ім'я Мстислав, як єпископ Переяславський. Його шлях в Українській Автокефальній Православній Церкві описаний точно від часу переїзду до Канади у 1947 році аж до вибору його першим Патріярхом Києва та всієї України 18-го листопада 1990 року в Соборі св. Софії у Києві.

Тут також зацитовані слова Патріярха після референдуму про те, що цей день був „всевоскресенням довго терплячого українського народу".

Республіканці не підтримають підвищення податків

Вашінгтон — „Я не певний, що ми дістали від американського народу інструкцію підвищити податки", — заявив у четвер, 17-го червня, лідер республіканців у Сенаті Роберт Дол, зареагувавши таким чином на рішення демократів зі сенатської Фінансової комісії про федеральний бюджет. Рішення було прийняте в середу увечорі, 16-го червня.

Демократи твердять, що бюджет, який вони запропонували, передбачає зменшення дефіциту федерального бюджету на 508 біл. дол. протягом п'яти років. Республіканці кажуть, що на кожний долар зменшення видатків припадає три доляри нових податків. Американський народ не бажає підвищення податків. Народ хоче зменшення видатків", — сказав Р. Дол.

Обговорення в Сенаті з приводу бюджету почнуться наступного тижня. Республіканці мають намір виступити проти бюджету, в якому наголос робиться на підвищення податків. У четвер в таборі демократів панувала радість. „Ми рухаємося вперед. Ми робимо прогрес", — сказав президент Билл Клінтон. Сенатор Том Гаркін, демократ з Айови, провідний ліберал, як підкреслює газета „Ю-Ес-Ей Тудей", не міг приховати захоплення бюджетом, який запропонували його однопартійці. „Це найліберальніший податковий пакет, — заявив Т. Гаркін, — який коли-небудь пропонувала фінансова комісія".

Згідно з прийнятою взимі резолюцією, Фінансова комісія повинна була завершити обговорення бюджету до 18-го липня. Комісія справилася зі завданням до 16-го червня.

„НАШОМУ ВІЙСЬКУ ЛИЧИТЬ ЛИЦАРСТВО"

Джерзі Сіті, Н.Дж. (П. Часто). — Так і має бути: приїжджають економісти — визначальною ділянкою розвою української держави трактують економіку. Екологи, не з меншими підставами, занепокоєні тотальним занечищенням українських земель і вод. Гуманітарії зі свого боку, переймаються немалими проблемами культури, очевидним пониженням моральности, болючими міжконфесійними протистояннями. Все правда, все вимагає невідкладної і, що є найбільш проблематичним — узгодженої праці. Однак один суспільний український терен за своєю вагою стоїть не в ряду з іншими, а таки на чільному місці. Цим тереном є розбудова збройних сил України. Бо всього досягнемо, коли досягнемо національної безпеки.

„Свобода" багато писала на цю тему, знайомлячи читачів з різними її аспектами, з різними тлумаченнями, що мали ширше, в якійсь мірі концептуальне значення. Сьогодні ж усі ми можемо значно доповнити наші знання й уявлення, користаючи з цієї рідкісної нагоди: в гостях у редакції — керівник Соціяльно-психологічної Служби Українських Збройних Сил, доктор філософії, генерал-майор Володимир Мулява. Це та людина, на плечі якої доля поклала вийняткову місію — розпочати практичну українізацію армії. Самозрозуміло, з огляду на засилля „вчорашніх" в уря-

(Закінчення на стор. 3)

Зліва (стоять): Осип Труш, Кость Гречак, Орест Лисинецький, Роман Гасцький і генерал Володимир Мулява.

Шахтарі Донбасу припинили страйк

Донецьке (УНІАР). — Тут в суботу, 19-го червня, три урядових комісії провели переговори зі страйкарями Луганщини, Дніпропетровщини і Донеччини. В результаті переговорів Координаційна рада страйкарів Донбасу вирішила призупинити страйк. Підписано протокол, згідно з яким остаточне зняття напружености в реґіоні можливе тільки за умови повного виконання політичних і економічних вимог в обумовлений термін. Якщо на референдумі буде висловлено недовір'я Верховній Раді, то перевибори мають відбутися наприкінці цього року. В понеділок, 21-го червня, деякі шахти і підприємства продовжували страйк.

Як уже повідомлялося, останнім часом до 250-ох страйкуючих шахт приєдналися хеміки і металюрґи. Амбасадор України в Росії Володимир Крижанівський назвав цей страйк „ударом в спину", в результаті якого Україні загрожував цілковитий параліч.

Голова УРП Михайло Горинь висловив припущення, що політичні вимоги шахтарів не вийшли з їхнього середовища, а були накинуті ззовні. Питання про двомовність, як і питання автономії, ніяк не впливає на економічне становище шахтарів. Отже шахтарі використані антиукраїнськими силами і це привело до ускладнення політичної ситуації в Україні.

Далі М. Горинь сказав, що Верховна Рада своєю більшістю на перший плян висунула референдум про недовір'я Президентові — вона хотіла, щоб Президент відійшов і разом з ним — президентський інститут влади. Це, на думку Гориня, є політично необґрунтованим кроком, бо питання про референдум можна вирішувати лише тоді, коли буде зібрано підписи 3-ох мільйонів виборців. „Я вважаю, що зараз Верховна Рада не здатна реально посилити виконавчу владу, без якої нині не може бути нормалізації економічного життя. Ця Верховна Рада повинна відійти", — заявив М Горинь і повідомив, що УРП не заперечуватиме, щоб виконавчу владу очолив Президент, оскільки вкрай необхідно її зміцнити.

Голова Народної Ради Іван Заєць констатував наявність кризи і руйнування системи влади в Україні. „Це руйнування приводить до сеґментарного розпаду, тобто політичні акценти зміщуються у бік реґіонів. З цієї ситуації ми можемо вийти лише через швидку реформу влади... Ті, хто стимулював страйки, а стимулювали їх у першу чергу проімперські, прокомуністичні сили, сконцентровані в органах державної влади, зокрема, в Донецькій Обласній Раді, вони підштовхнули шахтарів до вимог, задовольнити які безпосередньо ми не могли без порушення Конституції. Ве-

(Закінчення на стор. 4)

Л. Кучма невдоволений діями Президента Л. Кравчука

Дніпропетровське (УНІАР). — Тут 19-го червня прем'єр-міністер України Леонід Кучма провів нараду з керівниками промислових підприємств Дніпропетровщини. На запитання, як він ставиться до декрету, виданого Президентом України Леонідом Кравчуком про створення Надзвичайного комітету Кабінету Міністрів для оперативного управління економікою України, Л. Кучма висловив певність, що „вся виконавча влада має бути зосереджена в одних руках". „Я розумію, що прем'єр-міністра не стало, тому що Уряд очолив Президент. Що залишилося у прем'єр-міністра? Міністерство фінансів і міністерство економіки. Національний Банк не підкоряється вже нікому. Які надзвичайні уповноваження можуть бути у цієї групи людей? Що таке сьогодні я, — запитує Л. Кучма, якщо у мене забрали сьогодні усі силові структури, радіо і телебачення?"

Кучма пояснив, що без санкції Верховної Ради Президент ввів у дію схему президентської республіки, коли виконавчу владу очолюють Президент і віцепрезидент з особливих доручень. „Я хочу офіційно заявити, що я „для особливих доручень" не йшов в Уряд. Я йшов в Уряд прем'єр-міністром, керівником Кабінету Міністрів".

Розкритикував президентський декрет і депутат Сергій Головатий під час обговорення його на сесії 18-го червня. Декрет, на його думку, суперечить Конституції. Інший депутат, Ярослав Кендзьор, звернув увагу і на те, що постанова Верховної Ради про референдум також суперечить Конституції. Голова Верховної Ради Іван Плющ запропонував винести на голосування президентський декрет. Парлямент доручив комісії з питань законности зробити правову аналізу декрету та встановити чи узгіднюється він з Конституцією.

В УКРАЇНІ

КИЇВ. — На Майдані Незалежности голодують два шахтарі з Горлівки Анатолій Суровцев та Віктор Кривенко. Вони вимагають, щоб Верховна Рада ухвалила рішення про внесення до бюлетеню референдуму питання про довір'я місцевим радам. Вони також звинувачують Президента Кравчука у невиконанні передвиборних обіцянок.

ХАРКІВ. — Учасники ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС пікетують будинок Харківської державної адміністрації на знак солідарности зі своїми колегами, які в цей час пікетують у Києві Верховну Раду України. Вони вимагають дотримання закону про соціяльний захист осіб, які постраждали в наслідок катастрофи в Чорнобилі.

У СВІТІ

СИТУАЦІЯ В АЗЕРБАЙДЖАНІ залишається напруженою. Військо полковника Сурата Гусейнова, який очолив заколот, і далі наступає на Баку, столицю республіки. Урядове військо роз'єднане, багато вояків відмовляється стріляти в заколотників. Все це не виключає, що заколотники можуть захопити столицю, хоч С. Гусейнов твердить, що вони наступають, „щоб очистити республіку від вірменів, і лише". Хоч з багатьох повідомлень виходить, що С. Гусейнов здійснив військовий переворот, намагаючись очолити республіку, його представник у штабі заперечує це: „Ми лише за те, щоб народ сам висловив свою волю. Якщо народ висловиться на референдумі за Сурата Гусейнова, так і буде". Однак, за деякими даними, С. Гусейнов вимагає для себе пост прем'єр-міністра або президента.

РОСІЙСЬКИЙ МІНІСТЕР палива і енерґоресурсів Юрій Шафраник заявив, що ціни на вугілля з наступного місяця повинні бути підвищені у 2.5 раза, а потім щомісяця зростати на 15 відсотків, якщо „енергетика хоче вижити". Ю. Шафраник підкреслив, що підвищення цін необхідне, бо підприємства галузі не мають чим платити своїм працівникам. Коментатори підкреслюють, що такий захід запропонований після великого страйку українських шахтарів, до того ж на початку літа, коли ціни на паливо падають. Міністер підкреслив, що вугільна промисловість більше не може залежати від державних субсидій.

ЛИТВА ВВОДИТЬ НАЦІОНАЛЬНУ валюту — літас. Вона замінить тимчасові гроші (талони), які запроваджені 1-го жовтня минулого року — з дня виходу Литви з рублевої зони. Талони будуть вилучені з обігу до 20-го липня і перестануть бути засобом взаєморозрахунків. Всім громадянам республіки, юридичним особам талони будуть обмінюватися на літаси у співвідношенні 1 до 100.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association Inc at 30 Montgomery Street Jersey City N J 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс)

Postmaster Send address changes to

Svoboda 30 Montgomery Street Jersey City N J 07302
Tel (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City N J

Передплата на рік $40.00 на півроку — $22.00 на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і money orders виставляти на Svoboda

P O Box 346 Jersey City N J 07303

Референдум і вибори

Діються в Україні речі, які найбільшим філософам не снилося і яких не придумав би найталановитіший фантаст. Застрайкували у Донецькій області шахтярі. Нічого дивуватися — мізерна винагорода при щоденно зростаючих цінах на харчі і всі інші предмети першої потреби — нема забезпечення на старість, нема забезпечення родинам, перестарілі технічні умовини праці. Але — як про це вже була мова на сторінках нашої газети — страйкуючі робітники вугільного промислу зажадали теж зміни всієї державної верхівки — Президента і Верховної Ради. Президент Леонід Кравчук у своєму зверненні до народу звернув увагу, що просто неможливо перевести вибори в часі, коли в державі існує — за його власними словами — „політичний і економічний хаос". Президент закликав до єдности, до припинення партійницької гри, до праці і співпраці. Мудрий заклик не знайшов позитивного відгуку. Президент Кравчук і прем'єр Леонід Кучма поїхали на Донеччину і перевели із Комітетом страйкарів довгу розмову. Страйкуючі вуглекопи (півмільйона душ) погодилися припинити страйк під умовою, що таки відбудуться перевибори Верховної Ради.

Вернулися вони до Верховної Ради, але очевидно — її члени не хочуть самі себе ліквідувати, особливо ті з комуністичного бльоку 239. Довгої мови короткий зміст такий, що 26-го вересня цього року має відбутися в Україні всенародний референдум про довір'я Президентові. Якщо референдум дасть неґативний для Л. Кравчука вислід, то вибори нового президента відбудуться у березні наступного року. Верховна Рада ще себе не зліквідувала, але за всією вірогідністю вона закінчить каденцію цього літа і нові вибори відбудуться на весні наступного року. Тим часом Президент Кравчук призначив Надзвичайний Економічний Комітет під головуванням прем'єра Леоніда Кучми та під його, Кравчука, зверхнім наглядом...

З отого цілого хаосу найпозитивніший факт призначення Кравчуком Надзвичайного Економічного Комітету. Суть у цьому, що Верховна Рада витрачає масу часу на „наради", по суті безконечні балачки і схвалювання друго- і третьорядних законів, яких і так ніхто не виконує, та занедбує найважливішу для держави і народу справу — економічних реформ. Використовуючи той хаос — члени „мафії" продовжують розкрадати державне майно. Така діяльність, чи пак бездіяльність Верховної Ради породжує підозру свідомого і плянового саботажу. Члени опозиції у Верховній Раді з В'ячеславом Чорноволом у проводі віддавна вимагали розв'язати Верховну Раду, яка існує від 1989 року з пізнішими доповненнями. Проти такого становища опозиції був арґумент, що в часі глибокої економічної кризи, дорожнечі і безробіття, загал населення невдоволений і те невдоволення може дати такий вислід виборів, що у новій Верховній Раді буде ще більше комуністів, не державників України, а людей зорієнтованих на Москву. Якщо вибори мали б відбутися аж у березні наступного року, себто за дев'ять місяців, то існує шанс, що до того часу економіка таки покращає і що покращають настрої. У великій мірі залежить це також від цьогорічних жнив.

Невеселий той образ ситуації в Україні. Коли розмовляти з земляками, які добре знайомі з дійсністю в Україні і тамтешньою політичною верхівкою, то оптимісти вірять, що Кравчук і Кучма таки опанують ситуацію, припинять хаос і направлять економіку. Популярність Леоніда Кравчука дещо впала саме у зв'язку з економічною ситуацією. Однак, він таки найбільш відомий, має історичні заслуги, як репрезентант державної України перед зовнішнім світом, і тому загально вважають, що народ дасть йому у вересні цього року свою апробату. Цей референдум — це теж своєрідний дивогляд: ніде у світі не було прецеденту, щоб обраного півтора року тому народом президента піддавати знову під всенародне голосування над довір'ям. Наші земляки в Україні мають насправді дивне розуміння державного права: продовж півтора року не схвалили нової конституції, не розподілили функцій Президента, Уряду і Парляменту, зате творять щораз нові політичні партії й організації і роблять вибори...

Микола Вірний

ВІЧНА ПАМ'ЯТЬ НЕВТОМНОМУ ВИНОГРАДАРЕВІ

У п'ятницю 11-го червня року Божого 1993, на дев'ядесят шостому році життя, відійшов у вічність Патріярх Київський і всієї України — Мстислав Перший.

Він — нащадок козацького роду, з родини глибоковіруючих християн. Народився в Полтаві 10-го квітня 1898 року. В миру — Степан Скрипник, племінник будівничого української незалежної держави і командуючого її військ Симона Петлюри.

Він — колишній хорунжий армії Української Народної Республіки, офіцер особистих доручень Головного Отамана Симона Петлюри, колишній посол сейму Польщі (до 1939 р.) від тих українських земель Волині, які були під окупацією Польщі до Другої світової війни, колишній захисник прав православних українців, храми Божі яких перед початком Другої світової війни руйнували з наказу польської влади, колишній співробітник засобів масової інформації, автор незчисленних репортажів, статтей, політичних коментарів, оглядів, рецензій, святочних послань, звітів і листів на актуально-пекучі теми про життя Церкви й нації.

14-го травня 1942 року, наперекір волі гітлерівської окупаційної влади на Україні, Владики УАПЦ, на чолі з Архиєпископом Ніканором, таємно висвятили в Архиєрея, в Свято-Андріївському Соборі в Києві, відомого й популярного в ті часи політичного й громадського діяча, парляментаря, Степана Скрипника, який після постригу прийняв ім'я Мстислав.

Він — колишній старшина-фронтовик переозброївся. Замінив шаблю й іншу зброю на хрест, посох і слово Боже.

Владика Мстислав, це — книжечки й журнальчик для дітей, перевидане „Непрестольне Євангеліє", журнал „Церква і народ", богослужебні книги та нотні збірники церковних піснопінь. Це — лінотипна друкарня в оселі Святого Андрія Первозванного в Савт Бавнд Бруку, це — багаточисельний журнал „Українське Православне Слово", це десятки річників „Календаря-Альманаха".

Владика Мстислав, це — будування нових храмів Божих у країнах поселення української еміґрації, це — зміцнення Української Автокефальної Православної Церкви, це — неприпиняючі намагання об'єднати українські Православні Церкви під омофором одного Первоієрарха Київського і всієї України та діяспор.

Отець Владика Мстислав це — колишній організатор церковно-релігійного життя українців в Німеччині, Франції, Бельгії, Великобританії, Австралії, Північній й Південній Америці.

На весні 1947 року Собор Єпископів УАПЦ, враховуючи заслуги Отця Владики Мстислава, надав йому титул Архиєпископа. Від 1947 до 1950 року він очолював Українську Греко-Православну Церкву в Канаді. В 1950 році переїхав до З'єднаних Стейтів Америки і став помічником Митрополита УПЦ у ЗСА Іоана Теодоровича.

Після того, як помер блаженної пам'яті Митрополит Ніканор, Собор УАПЦ, який відбувся 13-го вересня 1969 року в Оттобурі, біля Мюнхену, одноголосно обрав Архиєпископа Мстислава Митрополитом УАПЦ на Західню Европу, Австралію, Південну й Північну Америку. 1971 року, після смерти блаженної пам'яті Митрополита УПЦ в ЗСА Іоана Теодоровича, Отця Митрополита УАПЦ Мстислава Скрипника обрано також Митрополитом УПЦ ЗСА і цілої західньої діяспори.

Митрополит Мстислав — воістину Невтомний Виноградар. Не було громади, яку він не відвідав би, несучи їй слова батьківської потіхи, закликаючи вірити в свою особисту й країни походження кращу долю, змагатись за неї. Побував на всіх континентах поселення вихідців з України.

Одним з найбільших довершень невтомного Будівничого Виноградаря була побудова того, що називають часто тепер „Українським Єрусалимом", або „Українським Пантеоном", в містечку Савт Бавнд Брук, Ню Джерзі, ЗСА. У центрі — велична Церква-Пам'ятник Св. Андрія Первозванного, на молитовний спомин жертв Великого голоду на Україні в 1932—33 років. Все тут з часточками українських святинь: Святої Софії, Києво-Печерської Лаври, Почаївської Лаври, Києво-Могилянської Академії. Тут — великий цвинтар. Поруч лежать люди різних конфесій, різного походженням, звання, різних професій. Тут спочивають генерали, старшини, підстаршини і стрільці різних бойових формацій, відомі політичні культурні й громадські діячі, письменники, мистці, отці духовні, отці Владики і звичайні робітники й хлібороби...

Тут — Музей-Архів з безцінними експонатами і Духовна Семінарія Святої Софії, а поблизу Дім Культури, бібліотека, друкарня. Тут повно скарбів, за зібрання й збереження яких майбутні покоління будуть щиро вдячні Великому і Невтомному Виноградареві...

І не було несподіванкою, коли 5—6-го червня 1990 року делегати Всеукраїнського Собору УАПЦ, в Києві, іменем українського народу піднесли Київську Митрополію до стану Патріярхії і обрали її Першого Патріярха Київського і

(Закінчення на стор. 3)

Наталія Годзілевська,
Київ

ПОЛІТВ'ЯЗНІ ОРГАНІЗУЮТЬСЯ

Всеукраїнське Товариство Політв'язнів і Репресованих спільно зі Світовою Лігою Українських Політичних в'язнів, які влаштували 2-ий Конгрес тут 5—6-го червня в Києві, намагалися об'єднати зусилля в ім'я утвердження самостійности України.

„Україна в небезпеці", — ця тривожна думка червоною ниткою проходила через всі виступи учасників Конгресу. На цьому тлі вирізнялося своєю конкретикою вітання політв'язням і репресованим від Всеукраїнського Братства УПА: „Будьте пильними! Обережно, червона зараза!" Тому висвітлення злочинів Комуністичної партії, як в минулому, так і сьогодні, стала одним з головних напрямків праці конгресу.

Всеукраїнське Товариство Політичних В'язнів та Репресованих сьогодні нараховує понад 20,000 осіб, а чотири роки тому в установчих зборах взяли участь лише близько ста. Тоді спроба КҐБ розігнати збори зазнала невдачі, однак Спілка Художників України, під тиском карних структур, була змушена розірвати угоду з ініціятивною групою політв'язнів про оренду залі для цих зборів. Втім незважаючи на всі перешкоди, збори відбулися, — відбулися просто неба на Львівській площі.

Політичні акції товариства підтримало багато проґресивних організацій і рухів України. І вже в червні 1991 року товариство, разом зі Світовою Лігою Українських Політичних В'язнів організувало 1-ий Світовий Конґрес, на який з'їхалися в'язні комуністичних і фашистських концтаборів з 20-ох країн світу. Конґрес прийняв низку ухвал і здобув широкий відгомін. А в листопаді 1992 року відбулося спільне засідання Координаційної ради Всеукраїнського Товариства Репресованих і Великої ради Спілки Політв'язнів України, на якому було вирішено об'єднати ці організації. Першими співголовами об'єднаної організації стали Євген Пронюк (Київ) та Іван Губка (Львів).

2-ий Конґрес політв'язнів зібрав учасників з 18-ти країн світу. На нарадах конґресу обговорювались проблеми боротьби політичних партій України, запровадження подвійного громадянства для українських політв'язнів, котрі мешкають за кордоном. Учасники конґресу запропонували також провести міжнародні слухання про злочини Компартії, створити спілку дітей політв'язнів і репресованих, яка продовжила б справу, розпочату батьками. Адже, як зазначив з цього приводу Степан Процик, статистика політв'язнів стабільна і неперспективна, число їх не зростає, а навпаки — буде зменшуватись.

Конґрес ухвалив низку документів, в тому числі — звернення члена Президії українського парляменту і голови Комісії з питань культури та духового відродження Леся Танюка до голови ВРУ Івана Плюща, в якому йдеться про матеріяльні зобов'язання Росії перед українськими політв'язнями, що їх вона має згідно з нормами міжнародного права. Це звернення вирішили надіслати також Президентові та прем'єр-міністрові України.

А в кулуарах конґресу тим часом точилися розмови про недовір'я теперішньому складові Верховної Ради. Неспокій політв'язнів зрештою прорвався і на трибуну. Зі залі лунали заклики створювати свою армію, адже в Україні сьогодні мешкає близько 400,000 репресованих та політв'язнів... Але якщо підсумувати настрої конґресу українських політв'язнів та репресованих, стане зрозумілою фраза народного депутата України, голови Конґресу Національно-Демократичних Сил Михайла Гориня: „Ми і сьогодні не маємо права отримати політичну пенсію". До речі, з цією думкою погодилися всі учасники конґресу.

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Тамара Гнатів

Л. Жук та І. Жук знову в Україні

Невтомний канадський дует піяністів Люби Жук та Іринея Жук знову завітав в Україну і на цей раз полонив вимогливих слухачів Львова і Дрогобича, які приймали обдарованих музикантів тепло та з ентузіязмом.

Мене особисто радує, а слухаю їх виступи вже втретє, їх розмаїта і зі смаком підібрана програма і високий професійний рівень музикантів, які однаково добре виконують як клясичні твори, так і сучасні. Особливий подив викликає той факт, що брат і сестра мешкають і працюють в різних містах. Важко надзвичайно поєднувати викладацьку роботу з концертною діяльністю. Але особливо складно це для фортепіянного дуету, який не має можливости зустрічатися, хоча б раз на тиждень. Тому дует Люби та Іринея викликає особливу шану. Адже кожен їх концертний виступ вимагає величезної праці і максимального напруження духовних та фізичних сил. Це митці безмежно закохані в музику і їй повністю віддані. Про це свідчать їх щораз нові, цікаві і ориґінальні програми.

Якщо клясику виконує переважна більшість фортепіянних дуетів, то сучасну музику — далеко не усі. А Люба та Іриней є справжніми ентузіястами сучасної української й канадської музики. За це композитори платять їм взаємністю; в цьогорічному концерті всі сучасні твори були написані спеціяльно для них. Це був „Мир землі" Д. Патрикена, написаний під впливом Чорнобильської катастрофи, „Кончерто да Камера" Ю. Фіяли для фортепіяно на чотири руки, в якому українські народні пісенно-танцювальні джерела поєдналися з клясичною традицією (про що свідчить сама назва твору). Ориґінальним, пошуково-експериментальним є новий цикл композитора В. Ботенберґа „Стихії природи" (1992), де композитор застосовує най모днішу, винятково складну техніку мінімалізму та цікаві сонористичні ефекти. До речі, цей твір та „Кончерто да камера" Фіяли — виконувалися в Україні вперше.

Але особливою ревеляцією для львів'ян було виконання винятково складного, глибокого та концепційного твору українського композитора Г. Ляшенка „Ідем пер ідем", („Знову теж саме"), про який я вже писала в минулому році. Львівські музиканти і публіка винятково тепло і палко вітали цей справді талановитий твір, адже його автор, який тепер мешкає в Києві — вихованець і випускник Львівської консерваторії (кляс проф. А. Солтиса). Прекрасним заключним акордом концерту стали „Варіяції на тему Й. Гайдна" Й. Брамса, виконані дуетом вишукано і водночас з піднесенням.

Люба та Іриней не тільки виступають в Україні як виконавці, але й як пропагандисти цієї музики, яку вони залюбки виконують. Як правило, вони, прекрасно володіючи українською мовою, коментують свої програми. І роблять це винятково вдало. Особливо цікавою була їхня творча зустріч з педагогами львівської музичної школи ч. 4 та педагогами і учнями музичного училища Дрогобича.

Хочу відзначити, що концерти дуету відбувалися у рамках IV міжнародного фестивалю музичного мистецтва „Віртуози", який проходив поміж 14-им, а 23-им травня у Львові. Вони виступали поруч з уславленими колективами: симфонічною оркестрою Віденської академічної філармонії, Львівською симфонічною оркестрою, Львівською хоровою капелею „Трембіта", та камерною оркестрою під орудою М. Скорика і талановитими виконавцями з України, Німеччини, Італії, Австрії, ЗСА, Росії, на жаль, перелічити всіх немає можливости. Так, що піяністи — Люба та Іриней гідно представляли на цьому міжнародному музичному форумі — Канаду.

Радісно, що всупереч усім нашим складностям та неґараздам музичне життя в Україні вельми інтенсивне, цікаве і набуває щораз ширшого, міжнародного резонансу. Особливо щедрою видалася цьогорічна весна, така барвиста та запашна. У Львові крім фестивалю „Віртуози", у Великодні дні у винятковій атмосфері — пройшли концерти пам'яті жертв Великого голоду 1933 року, а в Києві — цікавий „Другий міжнародний форум музики молодих „93", міжнародний фестиваль „Музичні діялоги", Національний театр ім. Т. Шевченка поставив оперу „Набуко" Дж. Верді, з якою виступатиме на вердівському фестивалі в Італії. А шанувальники української естрадної музики отримали аж дві захоплюючі імпрези — конкурс виконавців ім. В. Івасюка в Чернівцях та фестиваль „Червона рута" в Донецькому.

Такі маштабні імпрези, в короткому проміжку часу — свідчення того, що українська музика живе, набуває сил, активно виходить на міжнародну арену, виконуючи високу і важливу духовну і політичну місію.

Зиновій Туркало

ЧОМУ „ВОНИ" ТАК ДУМАЮТЬ?

II

Порівнюючи „Америку" і „Росію" як географічні поняття простору, американці іґнорують історичні процеси і принципи на яких розвивалися ці держави. До Америки люди приїздили індивідуально і добровільно з інших країн, свідомо прийнявши американські обставини, мову і її конституцію творячи, таким чином, „американський народ". Росія, в протилежність до Америки, війною і підступом захопила вже існуючі народи і держави, з іншим етнічним складом і культурою і, поневоливши їх, силою нав'язує їм свою мову і культуру.

Росія використовує незнання і незрозуміння американців, висуваючи все нові вимоги. Для Америки було натуральним визнати Росію єдиною спадкоємницею Совєтського Союзу. На цій підставі росіяни вимагають особливого становища у відношенні до інших, тепер незалежних, але в їхньому понятті, „підрядних" республік. Ма далі постійно чуємо розмови про „спільну" тисячолітню історію і культуру. Не помагає і те, що в пресових конференціях і інтерв'ю представники України говорять російською мовою, тим підкреслюючи, в очах чужинців, мітичну „спільність" культури і мови.

Проте найбільше важливою і потенціяльно небезпечною є вимога про права Росії захищати „російськомовне" населення інших республік. Створюється враження, що їхня присутність поза теперішньою Росією є історично законна і що російські меншини є скривдженою стороною.

Прицьому варто згадати як трактувалося „англійсько" чи „французькомовне" населення в колишніх колоніях европейських держав, після проголошення незалежности, часом подарованої, особливо в Африці. Їх просто, при кожній нагоді, убивали, часом дуже жорстоко. Наприклад в Альжирі французьких поселенців вішали на гаки як туші м'яса. Европейські держави це проковтнули, розуміючи, що це був прояв ненависти накопиченої за роки колоніяльного панування. Я не пропоную в такий спосіб ліквідувати російську меншість на Україні, але необхідно постійно нагадувати про незаконність їхньої присутности на території України й інших республік і заперечувати існування „ісконно руских" земель поза межами властивої Росії.

Не можна мовчанкою відповідати на послідовне культивування опінії про їхні особливі права. По своїй природі Росія ніколи не була чесним партнером у міжнародних стосунках. Вона ніколи не дотримувалася договорів, якщо вважала, що вони їй не вигідні. З Росією ніколи не можна йти на ніякі компроміси. Як кажуть американці: „Дай їм один інч, вони захочуть милю". Великою помилкою було надання Кримові статусу автономної республіки. Як вони це використовують ми тепер бачимо.

На жаль, самі росіяни не знають своєї історії і правдивого походження свого народу, його етнічну базу. Виховані, на протязі багатьох поколінь на твердженні про Київську Русь, як джерело російської державности, багато росіян переконані в її правдивості. Неправдиві, тенденційні відомості про походження російського народу засліплюють багатьох росіян і заважають їм подивитися правді ввічі і признати свою неслов'янську природу. Росіяни найменше слов'янський народ серед інших слов'янських народів. Зрештою саму чисельність росіян не можна пояснити природним приростом. Чисельність народу, який себе називає росіянами, можна пояснити тільки змішаним і масовим прилученням багатьох урало-алтайських народів, які заселяли Східню Европу перед приходом слов'ян. (Племен половчан, в'ятичів, радимичів, кривичів та інших). Більшість племен урало-алтайського походження зникли, розчинившись в середовищі слов'ян. Тільки мордва і комі залишилися у вигляді невеликих автономних республік. Доказів на це не бракує.

Більшість географічних назв в Росії, такі як Москва, Волга, Кама й інші, мордовського походження. Російський національний одяг: сарафан і кокошнік, мордовські. Пізніше чисельність росіян поважно збільшилася від змішання і прилученням племен татарських під час і після панування татар над Московщиною. Цей історичний період, відомий в російській історії під назвою „татарського іга" тривав майже 300 років. За цей довгий час хани багатьох татарських племен, прийнявши християнство, поріднилися з московськими князями і дали початок багатьом російським боярським родам. Іван IV мав татарську кров, а Борис Ґодунов був чистим татарином. Від монголо-татар Москва, яка пізніше стала спадкоємницею Монгольської Імперії, перейняла абсолютне самодержавство, до якого Москва вже була готова на мордовському ґрунті, і набралася багатьох культурних ознак.

Боярські тереми, каптани, спосіб керувати державою Москва запозичила від монголів. Крім згаданих атрибутів монгольських, Москва унаслідувала азійський підхід і поняття про закони. На заході людина трактується вільною і закони існують, щоб обмежувати свободу особи в інтересах суспільства. В Росії, навпаки, людина вважається рабом держави, а закони дозволяють таку діяльність, яка не шкодить державним інтересам. Це є фундаментально різний підхід до закону і законодавства, що досі не став зрозумілим Заходові. Закон був і є за тим, хто має силу. В сучасній суперечці президента, „парляменту" і „конституційного суду" — це проявляється дуже яскраво.

Що до самої назви „Росія", то вона була запроваджена указом Петра І лише в XVIII столітті. Про зміну назви з Московського государства на „Росію" були повідомлені листом усі держави і уряди, з якими Москва мала дипломатичні стосунки. Ці листи досі зберігаються в архівах західніх держав. Знаменно, що росіяни називають себе „руськими", прикметником, що означало приналежність до Русі, на зразок „суздальські", „московські" і т. д. (Відомий вираз „ми скопскіе"). Тоді як мешканці Русі називали себе „русинами", отже іменником. За твердженням деяких істориків, татарський елемент в складі російського народу і є тим аґресивним елементом будівників імперії.

Чужинцям важко розпізнати різницю між словами „Русь" і „Росія", тому це треба вияснити на кожному кроці.

Закінчення буде.

Загальні збори УСК в Ню Йорку

Загальні збори відбулись 4-го квітня в Українському Спортовому Клюбі в Ню Йорку.

Збори відкрив голова д-р Іван Срант і попросив присутніх однохвилинною мовчанкою вшанувати пам'ять членів УСК, які відійшли до вічности в звітному часі. Відтак вибрано президію для переведення Загальних зборів: Ярослав Томоруг — голова, Михайло Демків — секретар. Предсідник зборів попросив до звіту голову Українського Спортового Клюбу д-ра Івана Сранта, який подав вичерпний звіт з діяльности Українсько-Американського Спортового Товариства. Як відомо, воно займається не тільки спортом, але бере участь в українсько-громадському житті на терені Великого Ню Йорку.

Д-р І. Срант звернув увагу на те, що деякі точки статуту УСК треба змінити, зокрема щодо прийняття нових членів. Тепер прийняття нових членів є затримане до зміни статуту. Відтак д-р І. Срант подякував членам Управи за добру співпрацю.

Скарбник Теодор Щесняк у своєму звіті заявив, що каса УСК стоїть добре, хоч тепер відсотки є малі, але Управа старається якнайменше витрачувати гроше́й, і при ощадному господаруванні УСК має прибутки.

Третім звітодавцем був секретар української мови Михайло Демків. Він розповів, що кожний місяць відбувалось засідання Управи і з кожного засідання є відповідний протокол.

Англомовний секретар д-р Василь Калинович підкреслив, що Управа УСКУ виконувала свої обов'язки сумлінно й дбала про успішний розвиток і успіх українського спорту.

Предсідник зборів Ярослав Томоруг відкрив дискусію над звітами уступаючої Управи й попросив висловлюватись у тій справі. Всі дискутанти висловлювались позитивно й підкреслювали, що Управа проробила велику працю у звітному періоді для розвитку УСК.

Відтак предсідник Зборів покликав до звіту контрольну комісію, до якої входили: Орест Наливайко — голова, Роман Данилюк і Володимир Сворак — члени. Звітував Орест Наливайко, який заявив, що контрольна комісія перевірила приходи й розходи, касові книги й долучені прилоги, які узгоджувалися з касовими книгами. Перевірено всю діяльність Управи УСК й на підставі цієї перевірки контрольна комісія ствердила, що каса та вся діяльність скарбника ведеться взірцево, що було прийнято Загальними зборами оплесками.

Дискутанти прийняли звіт контрольної комісії з признанням і подякою. Орест Наливайко в імені контрольної комісії вділив абсолюторію для уступаючої Управи.

Голова номінаційної комісії д-р Василь Калинович прочитав листу кандидатів на наступну каденцію. До нової Управи запропоновано: голова — Іван Срант, заступники — Ярослав Куровицький та Олександер Рудько, скарбник — Теодор Щесняк, секретар української мови — Микола Турецький, секретар англомовний — д-р Василь Калинович, управитель бари — Іван Коваль, спортовий референт — Степан Коваленко.

Контрольна комісія: Орест Наливайко — голова, Роман Данилюк — секретар, Володимир Сворак — член.

Товариський суд: Ярослав Мац, Роман Комарницький, Осип Кудрик.

Вільні члени Управи: Михайло Демків, Василь Павлюк, Ярослав Томоруг і Мирон Бойчук.

Загальні збори одноголосно обрали цих кандидатів.

Микола Турецький

СЕНАТСЬКА ФІНАНСОВА комісія 11 голосами проти дев'ятьох схвалила у п'ятницю, 18-го червня, бюджетні пропозиції президента Билла Клінтона. Згідно з твердженням Білого Дому, ці пропозиції дозволять протягом п'яти наступних років зменшити дефіцит федерального бюджету на 508 блн. дол. За план Президента у сенатській комісії проголосували всі 11 демократів, проти — всі дев'ять республіканців.

„Нашому..."

(Закінчення зі стор. 1)

дових структурах, зокрема у Верховній Раді, генерал має не тільки прихильників, але й запеклих ворогів— і відвертих, і прихованих. Як же в цих умовах відбувається процес українізації абсолютно зросійщеного війська? В який спосіб подвійно отруєну імперсько-комуністичною ідеологією офіцерську верхівку можна схилити до зрозуміння і прийняття української національної ідеї? Ще рік-два тому це здавалося більш фантастичним, аніж чудо в Кані Галилейській: там Христос перетворив на вино цілком придатну воду, тут же належало перетворити у чисту воду смертельну отруту.

„Перша умова — треба діяти зсередини. Стояти осторонь і з цього становища пробувати замінити московський вплив українським — це означало спричинити ще один небезпечний розкол у нашій спільноті. Отже, треба було застосувати не критику, не осуд, і навіть не силу, а тільки правду. А правда полягала в тому, що в ідейній основі совєтської імперії лежала людиноненависницька концепція „клясової боротьби". Її неминучий вислід — наскрізь репресивне суспільство. Репресивні взаємини складалися не лише на вертикалях, але й на горизонталях, тобто між членами родини, між батьками і дітьми, між друзями. Усіх вчили „клясовій боротьбі" — в той час, коли оптимальним способом стосунків у суспільстві є не боротьба, а співпраця".

Значить йдеться про щось інше, ніж витіснення совєтсько-російського патріотизму патріотизмом українським?

„Саме так. Українське національне відродження — це передусім відродження загальнолюдських цінностей. Справжні національні вартості є загальнолюдськими, і навпаки. Ось чому комуністична ідеологія намагалася викоринити і загальнолюдські, і національні ідеали. Українська ідея трактувалася у зловмисне спотвореному вигляді, тільки з мінусовими оцінками. Тим часом її серцевиною є людська самоцінність, і саме вона робить українську національну ідею глибоко демократичною, гуманною, не суперечачи інтересам жодної національної меншини, що замешкує на території України".

Чи мала ця ідея конкретні вияви в українській історії? З цим запитанням ми звернулися до генерала, пам'ятаючи, що він є Гетьманом Українського Козацтва, а воно, як відомо, було могутнім чинником витворення української ментальности.

„В козацтві українська духовність, український гуманізм реалізувалися найповніше. Вертаючись до історичного досвіду нашого народу, ми, працівники армійської Соціяльно-психологічної Служби, осягаємо козаччину не тільки як кольоритні зовнішні ознаки, навіть не тільки як ряд героїчних подій, але також як спосіб життєсприймання, життєдіяльности, щоденної поведінки. Комуністична ідеологія трактувала козаччину як щось стихійне, анархічне, одначе найґрунтовніші наукові дослідження, і не лише українські, але й загальноевропейські, свідчать, що то було ретельно організоване, чітко структуроване суспільство, як писав згодом Микола Костомаров, „перша справді демократична християнська республіка в Европі". Не випадково творцем першої у світі демократичної конституції був гетьман українського козацтва Пилип Орлик".

Виглядає, що генерал виносить витоки української ментальности козацької ментальности поза межі Запорізької Січі?

„Писемні згадки про українське козацтво налічують щонайменше 800 років, але є дуже багато підстав стверджувати, що український народ був народом козацьким вже до Нашої Ери. Грецькі і римські історики писали: що то за дивний народ живе на берегах Борисфену — він полонених не вбиває, а дозволяє жити поміж себе як рівному з рівним, а якщо хто не годен призвичаїтися, того відпускають на волю. Який прекрасний приклад реалізації ідеї самоцінности людської особистости! Ось чому українська національна ідея таки привабли̇ва, ось чому вона невмируща, ось чому вона може лягти в основу творення української національної армії — своїм загальнолюдським змістом вона унеможливить репресивний спосіб взаємин у суспільстві, приведе до цілковитого національного замирення".

Чи не виявлялася агресивна імперська сутність совєтської армії в тому, що вона була також русифікатором нашого народу?

„Й то дуже ефективним. Хлопці, прийшовши до війська навіть з тих регіонів, де національну ідею не було остаточно вбито, прослуживши три роки, переймали „общепонятний язик" і чимало з них до рідної мови вже не поверталося. Відтепер нашій армії ніщо не заважатиме стати школою українського патріотизму".

Чи не у зв'язку з цим Соціяльно - психологічна Служба зазнає таких шалених атак з боку російських шовіністів, зденаціоналізованих елементів, перекинчиків, манкуртів?

„Авжеж, бо вони добре розуміють, що ґрунт вислизає з-під їхніх ніг. В армії пробуджується народна духовна традиція. В гуманітарний вишкіл особливого складу введено Історію України та українського війська, ідейно-теоретичні основи української державної незалежности — це не може подобатися антиукраїнцям, які все ще мріють про реванш".

А що означає департизація українських Збройних Сил?

„Ніякі партії не повинні засновувати у війську своїх структур. Це не означає, що армія стоїть поза політикою, більше того — є політика, яку національні Збройні Сили мусять забезпечити: це політика розбудови незалежної української держави, державницька ідеологія".

Чи в достатній кількості має Служба відповідних спеціялістів?

„Ми не чекаємо, поки вони постукають у двері, ми самі їх готуємо. Існує система перевишколу. Протягом 3 місяців його переходять 300 офіцерів. Велике́чну допомогу нам надають академічні інститути України, творчі спілки — письменників, мистців, композиторів".

Чи стоїть на порядку денному уведення у війську капелянів?

„З цією делікатною справою воліємо не поспішати. Коли силою нас відривали від Церкви, то силою не можна повертати до неї. Скажу тільки, що ми ретельно вивчаємо релігійні потреби у війську. У Львові, в Центрі культури військової округи, відкрито курси катехизації. Ми робимо виразний рух у цей бік, однак на зустрічний крок повинне спромогтися наше духовенство. Покищо можу похвалитися одніею знахідкою. В нашій Службі працює священик, що є вродженим психологом, добрим істориком, народознавцем. Він читає у військових підрозділах дуже авторитетні релігійно-екуменічні лекції. Це нелегка, але вийняткова важлива мета — через армію повернути нашу молодь до християнської духовности".

Виходячи з такого розуміння зв'язку між загальнолюдською і національною українською ідеєю, можна припустити, що у Соціяльно-психологічній Службі працюють не лише українці?

„Звичайно. Один з моїх найкращих помічників — росіянин, і я хотів би, щоб у почутті справедливости, яке рухає ним у житті, до нього були подібні всі українські офіцери".

Оскільки Соціяльно-психологічна Служба виконує і практичну, і теоретичну функції, то чи не доцільне вивчення аналогічного досвіду армій інших країн?

„Так, особливо у ділянці практичної психології і соціології. Нам бракує літератури, бракує перекладачів, тут добре прислужилися б мовні здібності молодих українців з діяспори. Контакти вже існують. Ми запрошували зі ЗСА Галину Трубу і Ваву Бачинських. Після декількох зайнять з нашими офіцерами гості дуже позитивно оцінили можливості українських військових психологів".

Генерал Володимир Мулява відвідав „Свободу" у супроводі представників комбатантських організацій — голови Головної Управи ОбВУА Осипа Труша і членів Управи Ореста Лисенецького, Костя Гречака та Романа Гасцького. В імені своїх побратимів О. Труш розповів, у який спосіб комбатанти можуть спряти відродженню найкращих традицій української національної армії. Досить сказати, що архіви славних усусусів, упівців, дивізійників налічують багато тисяч цінних історичних матеріялів. Невдовзі вони надійдуть у розпорядження Соціяльно-психологічної служби. Однак що скаже на це сам її керівник? Чи визнає він доцільною участь американсько-українських комбатантів у розбудові українських Збройних Сил?

„Не тільки доцільною, а таки конечною. Велике зрушення у суспільній свідомості сталося під час святкування 50-річчя УПА. Учасники визвольної боротьби були врівні синами України і тепер ця істина відкрилася вповні. Гнані, репресовані імперським режимом українські повстанці дочекалися дня, коли внуки і правнуки схилили голови перед їхнім незламним патріотизмом".

Генерал В. Мулява був ініціятором і головним виконавцем у справі перевезення військовим літаком з Риму до Львова святих останків Патріярха Йосифа. Очевидно, для цього вчинку також була потрібна мужність?

„Колись це стане звичним — що найбільш лицарські починання виходитимуть від українського війська, вихованого на гуманістичній козацькій спадщині. Я щасливий, що був причетний до цієї події. Патріярх Йосиф був над конфесіями, він був великим християнином і великим українцем. Я глибоко це збагнув і тепер мимовільно порівнюю наших сучасних духовних провідників до безсмертних синів українського народу — Петра Могили, Андрія Шептицького, Йосифа Сліпого".

Коли вже заторкнуто тему надконфесійности, що справді є ознакою не лише розвинутої християнської душі, але й глибокої національної самосвідомости, годі було втриматися ще від одного запитання — особистого характеру. Генерал працює в тій ділянці розбудови української держави, де опір старого чи не найсильніший. Тут потрібно володіти цілою сумою найкращих якостей — мужністю, ерудицією, толерантністю, невичерпною енергією. Що є джерелом цієї енергії, цієї лицарської відданости Україні?

„Знаєте, друзі часто запитують, як мені вдається так мало спати і при цьому не відчувати втоми. Відповідь проста: я роблю свою справу, не насилуючи себе, вільно, реалізуючи власну внутрішню потенцію. Що ж до духовного джерела, то ним передусім була моя мати. Вона належала до тих мільйонів українок, котрі поклоняються правді, і від самого дитинства я бачив, що материна правда і „правда" совєтської держави — діяметрально протилежні".

Вічна...

(Закінчення зі стор. 2)

всієї України — Блаженнішого Митрополита Мстислава, якого інтронізовано в Святій Софії Київській 18-го листопада 1990 року.

Віримо, що й тлінні останки Першого Отця Патріярха нашого будуть мати вічний спочинок там, де йому належиться, в храмі храмів — Україні, в Святій Софії, де був інтронізований.

Хай вічною, з роду в рід, буде пам'ять про нашого Невтомного Виноградаря, Їх Святість Патріярха Київського і всієї України Мстислава Першого.

ОДЕСА. — Половина моряків Українського Дунайського пароплавства стали безробітними, у зв'язку з міжнародними санкціями ООН проти республіки колишньої Югославії. Пов'язані з цим загальні економічні втрати підприємств України перевищують два більйони доларів. Для вирішення цих проблем штабквартиру ООН в Україні разом з українськими дипломатами відвідав начальник Українського Дунайського пароплавства Олексій Терехов.

МИКОЛАЇВ. — Працівники місцевої митниці затримали автомашини із забороненими для ввезення хемічними речовинами. Вантаж прямував з Німеччини в Україну на адресу фірми „Южагрокомплекс".

НІМЕЧЧИНА НАДІСЛАЛА керівникам Европейської спільноти листа про те, що вона „не має наміру брати участи в останніх санкціях Спільного ринку проти американських компаній, бо вони суперечать німецько-американському торговельному договорові 1954 року". 8-го червня ЕС заморозила контракти американських компаній на 14 міл. дол. і заборонила урядам країн Спільного ринку купувати телекомунікаційну продукцію американського виробництва. Ці санкції були прийняті у відповідь на американську ініціятиву в кінці травня, коли Вашінгтон заморозив подібні контракти европейських фірм на 19 міл. дол. Коментатори підкреслюють, що лист, підписаний міністром економіки Ґюнтером Рікср одтом, підлиє оливи у вогонь суперечностей між Бонном і партнерами з ЕС.

ОБЛАСТЬ НА ПІВНІЧНОМУ сході Еспанії, відома як Країна Басків, завжди славилася своєю запеклою боротьбою за відокремлення від Еспанії. Тепер полями битв стали шкільні кляси. Генерал Франко заборонив мову басків, і лише в 1986 році вона була знову офіційно визнана. Від того часу баскських школярів, які вивчають рідну мову, стало вдвічі більше. Чимало батьків, які колись самі були позбавлені такої можливости, намагаються навчити своїх дітей мови предків. Тому тепер у молодших клясах навчання ведеться лише на баскській або на двох мовах, а виключно на еспанській навчаються нині менш як 1 відсоток населення Країни Басків.

БРАТСТВО СЛАВНЕ ОЖИВА

6-го травня ц. р. відбувся вже третій з'їзд Української Академічної Гімназії у Львові (УАГ).

З ініціятиви Першого світового з'їзду випускників УАГ, що відбувся у травні 1991 року, за розпорядженням представника президента України С. Давимуки та рішенням керівників народної освіти области і міста Львова, відновлено пляном реорганізації середню школу ч. 1 на „Першу львівську гімназію" під патронатом Львівського політехнічного інституту, яка стала правонаступницею Української Гімназії. Перший набір гімназистів святково розпочав навчання 1-го вересня 1992 р. Їх вітали колишні учні і матуранти, представники влади, а Владика Володимир Стернюк, колишній учень УАГ, благословив першоклясників та побажав їм успіхів у навчанні.

Редколеґія у кабінеті директора (сидять зліва): Б. Сітницький, О. Юркевич, О. Домбровський, М. Хоросницька; (стоять зліва): Н. Майорчак, С. Тим'як, Є. Новосад, Г. Фалик, В. Старчевський.

Пройшов перший навчальний рік. У день св. Юрія, патрона гімназії, який за традицією був днем вільним від навчання, управа школи зорганізувала свято День гімназії і запросила до співучасти колишніх учнів нашої „Alma Mater". На зустріч прибула група матурантів з діяспори, зорганізована у комітеті Приятелів УАГ, яку очолив голова д-р Євген Новосад. Було видно, що теперішня дирекція, яку очолює д-р Володимир Старчевський та при допомозі енергійних заступниць вчительок Галини Фалик і Надії Майорчак, вже осягнули багато успіхів у підготові плянів навчання та у відродженні традицій УАГ.

Свято День гімназії почалося Святою Літургією у церкві св. Анни і Єлисавети (кол. костел св. Єлисавети). Всі учні прийшли зорганізовано на „екзорту" до знищеного костела, в якому парох о. Михайло та о. Петро Огірко відправили Службу Божу в намірення учнів. Ця відправа не могла відбутися у соборі св. Юра, бо саме в той час там відбувалося святочне відзначення 60-ліття з'їзду „Українська Молодь Христові".

По відправі учні, батьки і гості зібралися у чудовій залі політехніки де відбулася святочна частина Дня гімназії. Учасників і гостей привітав ректор Юрій Рудавський, а відтак слово до молодих гімназистів виголосили директор Володимир Старчевський та о. Петро Огірко. Обласний керівник освіти Леся Бартіш побажала успіхів молодим учням і вручила почесне звання Заслуженого вчителя України вчительці нашої школи Володимирі Керницькій. Зворушливим був момент присяги гімназистів, що її провів учень Микола Марків, в якій вони зобов'язалися продовжувати традиції академічної гімназії, вчитися на добро України та своєї Церкви, слухати і любити батьків і вчителів та жити на основі християнської моралі. Від комітету Приятелів УАГ у діяспорі вітав молодих гімназистів інж. Сидір Тим'як, який сказав: „Усе, що ви захочете, станеться, лише треба вірити і працювати." Святочну програму переплітали виступи молодіжного хору, який по-мистецьки виконав ряд пісень, зокрема гимни „Боже Великий" та традиційне „Gaudeamus Igitur".

На закінчення поетеса Марія Хоросницька подала молодим гімназистам такий дороговказ на їхні завдання на „грядучий день":

...Якої форми і якого
змісту
набуде він, вступивши у
наш край?
І хочеться сказати
гімназисту:
„Від тебе все залежить —
пам'ятай!

Чей завтра ти стоятимеш
на варті
землі вітцівської, славетної
з віків.
Тому учись, мужній у
щоденному гарті,
неси як прапор заповіт
батьків!"

Це спільне святкування стало дальшим доказом дружньої співпраці між управою гімназії, представниками влади та комітетом Приятелів УАГ у діяспорі. Є надія, що подібний комітет Приятелів УАГ зорганізується теж у Львові і змобілізує учнів УАГ у східній діяспорі.

У п'ятницю, 7-го травня, школа зорганізувала Свято Матері. Учні приготували мистецьку програму. Шкільний хор виступив із рядом пісень і було мило бачити і слухати прекрасні виступи молодих таланів, що їх так гарно підготовили вчителі. Зате їм належиться окреме признання.

Цього самого дня у приміщенні гімназії відбулася виставка скульптурних праць колишнього випускника мистця Любомира Терлецького, якого тяжка недуга прикула до ліжка. Ним опікується Катерина Шинкаренко, яка розказала про важкий життєвий шлях мистця та про потребу видання монографії його творів. Присутні гості з діяспори, зокрема д-р Марія Фішер-Слиш, погодилися дати фінансову допомогу для видання монографії.

У п'ятницю увечорі учасники Свята гімназії закінчили зустріч відвідинами театру ім. Заньковицької, де любувалися п'єсою „Павло Полуботок". Крім офіційних частин, гості з діяспори мали нагоду зустрітися та провести приятельську гутірку з колегами зі Львова. Дехто мав нагоду відвідати лекції, що дало змогу переконатися про високий рівень навчання, компетенції педагогів й інтеліґенції учнів гімназії.

Після імпрез почалися ділові наради між дирекцією гімназії та управою комітету Приятелів УАГ у діяспорі. Обговорено статут гімназії та програми навчання на наступні два роки, а також конкурс на вчителів і учнів на 1993—94 шкільний рік. У програму вже включені навчання латини та використання комп'ютерів. Школі політехніка подарувала ще три комп'ютери типу IBM і разом з трьома, що їх передав наш комітет, вже можна організувати навчальну клясу, де учні могли б практично вивчати комп'ютерське знання. Сидір Тим'як був учасником наради опікунської ради гімназії як член-представник діяспори. Дирекція має ще важке завдання — допомогти дітям, яких не прийнято до гімназії, розмістити у сусідніх середніх школах.

Відбулися зустрічі та наради редколеґії 3-го збірника УАГ, що їх проводив головний редактор д-р Олександер Домбровський при співпраці з головою редколеґії у Львові д-р Ольгою Юркевич та дирекцією школи. Було узгіднено, що під час літніх вакацій Надія Майорчак з допомогою місцевих фахівців зможе зібрати матеріяли про гімназію за час радянської окупації та про історію відновлення гімназії. Було запропоновано, щоб у збірник включити знімки та списки перших кляс відродженої школи та списки всіх учнів. Також було б побажанням, щоб відновити традицію річних звітів гімназії, почавши від 1992/93 шкільного року. Члени редколеґії виробили плян дальшої праці та визначили, що збірник можна буде здати до друку на початку 1994 р.

18-го травня ц. р. з ініціятиви Івана Ліщинського відбулася зустріч матурантів філії з 1942 р. у приміщенні кабінету доц. Гладишевського в університеті, щоб поговорити про можливість відновлення філії в її старому приміщенні на вул. Пекарській. Виглядає, що влада до цього поставиться прихильно, але треба розмістити недорозвинених дітей, що там тепер вчаться, до трьох інших подібних заведень у Львові. Будинок треба відремонтувати, але присутні вважали, що ці справи можна буде позитивно полагодити. Сидір Тим'як, від комітету Приятелів УАГ, прирік допомогу цій ініціятивній групі в їхній благородній праці.

19-го травня відбулася зустріч представників редколеґії з директором друкарні „Атлас" Богданом Федоришином. Він поставився дуже прихильно до видання 3-го збірника. Технічних перепон на видання не буде, а кошти будуть набагато дешевші, ніж в Америці. Друкарня буде потребувати коло трьох місяців часу на видання збірника. У цих нарадах взяли участь Ольга Юркевич та Сидір Тим'як.

Залишилася до полагодження важлива справа навчання таких предмитів як християнська мораль, етика і (добровільно) релігія. У цій справі звернувся по допомогу до патріяршої канцелярії при соборі св. Юра член управи комітету Приятелів УАГ у діяспорі інж. Сидір Тим'як. Він мав авдієнцію у Блаженнішого Патріярха Мирослава та його канцлера о. д-ра Івана Дацька, а також у ректора Духовної Семінарії у Рудні Владики Юліяна Вороновського. Вони дали згоду допомогти гімназії у навчанні тих предметів. 22-го травня ц. р. директор гімназії д-р В. Старчевський спільно з заступниками Галиною Фалик і Надією Майорчак передали до патріяршої канцелярії письмове прохання про допомогу у навчанні та про призначення катехита для гімназії. Блаженніший Патріярх у принципі дав свою згоду і о. канцлер домовився з дирекцією про дальшу співпрацю. Наради закінчилися вечерою у митрополичій палаті зі співучастю Владики Володимира Стернюка, який відтак подарував усім Святе Письмо з власною дедикацією та печаттю. Надіємось, що наступного року свято патрона відзначать, за традицією, вже у соборі св. Юра.

Цьогорічна група учасників з'їзду з діяспори була невелика. Крім вищезгаданих, активну участь у зустрічі взяли д-р Роман Дикий, інж. Я. Гаврих, коліжанки Мирослава Тершаковець і Стефа Шеремета, кол. Р. Шутер з дружиною Тетяною, д-р Мирон Новосад з дружиною Рут, дочка голови комітету Роксоляна Донелі, Марія Тим'як та інші. Для всіх нас, учасників з'їзду з діяспори залишуться незабутніми спільні зустрічі з учнями, коліжанками та колегами зі Львова, дирекцією гімназії та її вчителями, з представниками освіти і врешті з княжим городом Львовом, який так пишався цвітом каштанів. Ми скріпили дальші зв'язки до спільної праці у закріпленні відродження Академічної Гімназії та у змаганні забезпечити якнайкращу освіту для здібних дітей, наших майбутніх провідників України. Щасти нам, Боже, і до більш чисельного побачення наступного року у Львові.

Є. Н. та С. Т.

Чемпіони світу

У вівторок, 11-го травня, в Колізеї недалеко Клівленду серед світових чемпіонів фіґурного ковзання виступали також українці Оксана Баюл і Віктор Петренко. Українська громада старалася в той чи інший спосіб підтримати наших земляків, тому обдаровували їх „чим хата багата". У цьому випадку Ліда Плеш дарує на згадку перебування в околицях Клівленду українським спортовцям графічно розмальовані сорочки роботи мистця Юрія Криворучка з Тернополя.

На світлині (зліва): Л. Плеш, В. Петренко, тренер Галина Змієвська та О. Баюл.

З діяльности Т-ва Української Бібліотеки ім. Симона Петлюри в Парижі

Згідно зі своїм Статутом, Товариство Бібліотеки відбуває свої Загальні збори кожні два роки у травні, відзначуючи рівночасно Паризьку трагедію, яка припадає на 25-те травня.

У вівторок, 25-го травня, о год. 14.35 Рада Бібліотеки зложила вінок на могилі Головного Отамана, а о. М. Башкатів, УАПЦ, прочитав заупокійну молитву.

В суботу, 29-го травня відбулись Загальні збори Т-ва у приміщенні Бібліотеки. Вони стали значною подією в історії Товариства, бо проникання його в Україну на протязі минулої дворічної каденції стало очевидним фактом.

Представництво Т-ва Бібліотеки в Києві, засноване тому два роки, виявилось на висоті завдань і виправдало всі сподівання. Його голова Павло Мовчан і заступник Дмитро Степовик проявили багато ініціятиви для актуалізації Петлюріяни в Україні. Тепер, з приходом до представництва у ролі секретаря Олександра Чекмишева, діяльність ця ще більше пожвавиться.

Першим кроком представництва було переведення, минулого року, конкурсу на кращі праці про суспільну діяльність Симона Петлюри у періоді до Першої світової війни. Конкурс пройшов дуже успішно і грошеві нагороди (в дол.) були роздані під час відмічування IV Універсалу 22-го січня 1993 року в будинку Педагогічного Музею в Києві.

Дуже успішною була ініціятива конференції на тему Петлюріяни, яку представництво назвало Петлюрівським Читанням. Перше таке читання відбулось у Полтаві 26-го серпня 1992 року з дискусією після доповідей. Друге було у Донецьку, 13-го травня, відтак 24-го травня — у Києві, і тепер плянується ряд інших в різних місцевостях України.

Продумано також видавничу діяльність. Першим виданням Товариства стане збірник преміййованих праць згаданого конкурсу та збірник витягів з праць Симона Петлюри. Наскільки ці праці є важливими в Україні під сучасну пору, настільки ж вони є дорогими для видання і треба сподіватись, що громадськість наша в діяспорі зрозуміє вагу праці Товариства і не відмовить йому своєї допомоги.

Схваливши минулу діяльність і відмітивши великий вклад представництва в Києві, збори вибрали нові органи ради в такому складі: Аркадій Жуковський — голова, Кирило Митрович, — перший заступник, Ярослав Йосипишин — другий заступник, Петро Йосипишин — почесний директор, Василь Михальчук — директор, Назар Ясінчук — секретар, Катерина Штуль — скарбник і Володимир Косик — член. Контрольна комісія: Юрій Лазаренко — голова, Дмитро Екчинський і А. Левицький — члени Представництва: Василь Маркусь — ЗСА, Микола Павлюк — Канада, Ігор Гордієв — Австралія, В. Мардак — Німеччина. Україна: Павло Мовчан, Дмитро Степовик і Олександер Чекмишев.

В неділю, 30-го травня, відбулось громадське вшанування пам'яти Головного Отамана зложенням вінків від організацій у Франції, в тому числі й від української амбасади в Парижі, та соборною Панахидою.

Рада Бібліотеки

Шахтарі...

(Закінчення зі стор. 1)

рховна Рада згідно з діючим законодавством не має права призначати референдум про довір'я чи недовір'я Президентові. Можна провести дорадчі опитування або консультативний референдум за статтею 46 закону про всеукраїнський і місцевий референдум. Але результати цього дорадчого опитування не є обов'язковими, вони можуть просто враховуватися під час прийняття того чи іншого рішення. Тому рішення Верховної Ради про референдум не вирішить проблему кризи влади в Україні".

Голова ПДВУ Володимир Філенко заявив, що його партія також виступає за дочасні вибори Верховної Ради і не заперечує проти референдуму щодо довір'я Президентові.

Радник Кабінету Міністрів, народний депутат Тарас Стецьків вважає, що, можливо, Президент вжив і не популярні рішення, але це ліпше, ніж не робити нічого, бо інакше Урядові треба було б вводити надзвичайний стан у Донбасі. Задовольнити вимоги шахтарів цілком законно не було змоги через недосконалість Конституції, а робити щось треба було задля самого факту існування держави. Зміцнивши свою владу, Президент зможе піти на радикальні реформи, спробувати провести комплексну суспільну модернізацію. Стецьків також висловив думку, що „проблема безкарних дій шахтарів буде існувати, оскільки шахтарі не зняли політичні вимоги". Цей шантаж буде продовжуватися, вважає депутат, якщо хтось рішуче не зупинить антидержавні дії підбурювачів.